

XIV МІЖНАРОДНИЙ СЛАВІСТИЧНИЙ КОЛОКВІУМ

(Львів, 24–26 травня 2005 р.)

Наприкінці травня 2005 р. у Львівському національному університеті імені Івана Франка відбувся чотирнадцятий щорічний міжнародний славістичний колоквиум (МСК), присвячений Дню пам'яті слов'янських першопросвітників Кирила і Мефодія. Проведення цієї важливої наукової зустрічі саме у Львові не є випадковим, оскільки славістика має тут давні традиції. Водночас і сьогодні у місті, передусім у ЛНУ, працює велика група вчених-славістів – філологів та істориків, котрі досліджують славістичну проблематику і готують кадри славістів – мовознавців, літературознавців, перекладачів, істориків. Окрім того, Львів відзначається багатством своїх архівів та бібліотек, які становлять базу славістичних студій. Тут упродовж тридцяти п'яти років виходить єдине довготривале славістичне наукове видання “Проблеми слов'янознавства”. На сьогодні побачило світ 54 випуски цього збірника.

Про інтерес до МСК свідчить як кількість, так і географія його учасників. У цьому році у ньому взяло участь 75 учених, з яких 64 представляли більше десяти міст України (Львів, Київ, Одесу, Харків, Чернівці та ін.) та 11 зарубіжні країни – Польщу, Болгарію, Сербію і Чорногорію, Македонію, Литву. На двох пленарних і восьми секційних засіданнях було заслухано близько вісімдесяти доповідей та виступів, у яких розглянуто ряд важливих питань слов'янського мовознавства, літературознавства, історії та культури.

На **пленарні засідання** були винесені доповіді, які стосувалися слов'янства загалом, історії славістичної науки та інші питання, що цікавлять широке коло вчених. **С.Вялова** (С.-Петербург, Росія) зробила ґрунтовний огляд глаголичних рукописів, що зберігаються у різних бібліотеках Європи. Питання впливу німецької класичної філософії на розвиток славістичної науки першої половини XIX ст. розкриті у доповіді **С.Гануса** (Ужгород). **І.Галенко** (Львів) охарактеризувала славістичну спадщину знаного українського будителя Я.Головацького. Про сучасний стан і перспективи видання наукового збірника “Проблеми слов'янознавства” йшлося у виступі **В.Чорнія** (Львів). Доповідь **О.Єркова** (Белград, Сербія і Чорногорія) була присвячена ролі класика в історії літератури на матеріалах творчості І.Андрича, М.Црнянського та Д.Кіша. Про сербсько-українські культурні зв'язки, їх сучасний стан та перспективи розповів **Д.Айдачіч** (Белград, Сербія і Чорногорія).

На **секції мовознавства** (керівники Н.Лобур та І.Тепляков) було заслухано 14 доповідей. Вони стосувалися різних аспектів функціонування на сучасному етапі і тенденції подальшого розвитку окремих слов'янських мов (**О.Албул**, **Б.Шийка**, **О.Гуменна**, **О.Гута** – усі Львів), міжслов'янських мовних впливів та запозичень (**О.Сорока** та **Н.Пилипів** – Львів; **І.Станойоскі** – Скоп'є, Македонія). Значне місце у тематиці виступів займали питання фразеології (**І.Тепляков**, **А.Кравчук**, **В.Станкевич-Іванова**, **С.Винниченко**, **О.Моторний** – усі Львів, **Г.Крайчинська** – Остріг). Про антропологічний текст як джерело мовної та історичної інформації говорила **М.Парзулова** (Бургас, Болгарія). Доповідь **О.Костюшко** (Львів) була присвячена лінгвістичним принципам побудови тематичних словників.

Секція літературознавства (керівник **В.Моторний**) заслухала 17 доповідей, більшість з яких присвячена творчості окремих слов'янських письменників Д.Кіша (**А.Татаренко**, Львів), Ю.Б.Зіморевича (**Й.Савицька-Юрек**, Седльце, Польща), М.Павича (**З.Гук**, Львів), М.Саввича (**М.Василишин**, Львів), Т.Новака (**І.Фрис**, Львів), Б.Грабала (**В.Мочерна**, Київ), Г.Трібусона (**С.Вівчар**, Львів), Д.Дімова (**В.Дяків**, Львів). Окрім того, у ряді доповідей розглядалися питання, що стосуються міжслов'янських літературних зв'язків. Зокрема, **В.Моторний** (Львів) охарактеризував переклади О.Луцьким чеської модерної поезії, про українсько-болгарські літературознавчі зв'язки йшлося у доповідях **Н.Григораш** та **Г.Бушко** (обидві Львів). Про відображення на сторінках часопису "Hrvatska njiva" подій Першої світової війни розповіла **О.Дзюба** (Київ). **С.Стоянов** (Благоевград, Болгарія) висловив цікаві міркування щодо характеру взаємин письменника з владою у Болгарії та в Україні (1920–1960 рр.). Про витоки літературної фантастики хорватського модернізму йшлося у доповіді **С.Вівчар** (Львів). Деякі особливості "жіночого письма" у сербській та польській літературах розкрила **Х. Стельмах** (Львів). Особливе зацікавлення учасників колоквиуму викликала доповідь **В.Панайотова** (Шумен, Болгарія) про відкриті ним акростишні підписи Кирила і Мефодія.

Історична секція (керівники **Т.Полещук** і **Н.Лешкович**) працювала у складі 19 осіб. Тематику доповідей можна поділити на кілька блоків. Найбільшим з них був блок, присвячений історіографічній або дотичній до неї тематиці. Це, передусім, доповіді, що стосувались українсько-російських відносин. Так, **Т.Полещук** (Львів) розкрила трактування українського питання російськими слов'янофілами 40–50-х років XIX ст. Близькою до цієї теми була доповідь **О.Сухого** (Львів) "Галицька Русь у російській політиці та громадській думці першої половини XIX ст." **В.Банак** (Львів) зробив спробу охарактеризувати ставлення російського консервативного середовища до України у 1990-х роках. Про те, як трактуються питання новочасної історії Росії на сторінках журналу "Родина", йшлося у виступі **Н.Лешкович** (Львів).

Декілька доповідей було присвячено джерелознавчій проблематиці. Зокрема, **А.Василяускене** (Вільнюс, Литва) здійснила огляд кирилических текстів Другого Литовського статуту, **О.Дудяк** (Львів) висловив свої міркування щодо достовірності матеріалів польського перепису населення Львівського воєводства. **Я.Бергер** (Варшава, Польща) представив сучасні польські історико-статистичні видання.

Загалом польська тематика на історичній секції була представлена дуже широко. **Ю.Овсінський** (Львів) простежив трактування польською історіографією фільваркового господарства Речі Посполитої XVIII ст. Про аграрну складову програми "органічної" праці варшавських позитивістів розповіла **О.Ніколаснко** (Харків). У доповіді **І.Мацевко** (Львів) було охарактеризовано трактування ідеї месіанізму краківськими слов'янофілами початку XX ст. **М.Пирсько** (Львів) говорила про відображення питань українсько-польських відносин другої половини XVIII–XX ст. у працях О.Терлецького.

Болгарська тематика на історичній секції була представлена двома доповідями. **О.Музичко** (Одеса) зосередився на історії заснування та діяльності Одеського благодійного товариства ім. Кирила і Мефодія, тісно пов'язаного з болгарською діаспорою півдня України. Процес формування болгарської етнічної групи у Запорізькому Надазов'ї розкрив **С.Пачев** (Мелітополь).

Кілька доповідей були тематично відособлені від основних блоків, про які йшлося вище. **М.Гуйванюк** (Чернівці) приділив увагу Січовому руху Галичини і Буковини у міжнародному контексті. **Е.Андріїв** (Івано-Франківськ) розповіла про "вер-

бування” гітлерівцями робочої сили у слов’янських країнах у роки Другої світової війни. Питанням участі національних меншин у суспільно-політичному житті Словаччини та Сербії присвятили свої доповіді відповідно **Н.Лазар** (Чернівці) та **І.Чорнописький** (Одеса). **М.Нагірний** (Нововолинськ) розкрив виборчі технології хорватської влади у 1990-х роках.

Оригінальний характер мала доповідь **Н.Агафонові** (Одеса), яка висловила своє бачення проблеми половців, яких вона відносить до слов’ян, колись відтіснених на схід, що потім повернулися на руські землі не як степовики-наїздики (так їх трактують в історіографії), а як хлібороби, що заселяють опілля (а звідти – полічани, половці).

Багатогранністю проблематики відзначалася секція історії культури (керівники М.Кріль та О.Гінда), на якій було заслухано майже два десятки доповідей. Особливої уваги заслуговує виступ **Й.Стояновської-Друговац** (Скоп’є, Македонія), котра розкрила вплив кирило-мефодіївської традиції на національне відродження Македонії (XIX ст.). У доповіді **І.Шпика** (Львів) висвітлювалися українсько-болгарські церковно-книжкові зв’язки кінця XIV–першої половини XVI ст. Про відомі документи з історії Празького університету та про автографи М.Погодіна йшлося у доповідях відповідно **М.Крілья та Н.Саламахи** (обоє Львів).

Політичний аспект польського просвітницького руху в Галичині у 60-ті роки XIX ст. був темою виступу **В.Пашука** (Львів), а **Г.Геровська** (Варшава, Польща) висвітлила становище російських старообрядців Подільської губернії другої половини XIX–початку XX ст. У доповіді О.Лазор (Львів) охарактеризовано українсько-верхньолужицькі культурні і наукові зв’язки другої половини XX ст. Було заслухано кілька доповідей мистецтвознавчого характеру. У виступі **З.Жмуркевич** (Львів) йшлося про західнослов’янську музику доби бідермайєра та її поширення в Галичині. Про андеграунд як складову частину “паралельної культури” в Чехословаччині 70–80-х років XIX ст. говорив **А.Слесаренко** (Рівне).

У секції історії культури була широко представлена фольклористика. **О.Гінда** (Львів) розглянула російські фольклорні магіко-сакральні традиційні практики, а **Б.Олейко** (Львів) проаналізувала фольклористичні праці В.Петрова. Про заслуги польських учених Вацлава з Олеська та О.Кольберга у вивченні українського фольклору мова йшла у доповідях відповідно **К.Бородін та І.Збир** (обидві Львів). До них тісно примикала етнографічна тема, а саме – висвітлення у польських господарських трактатах XVIII ст. бджільництва, з якою виступила **У.Мовна** (Львів).

Варто відзначити, що більшість доповідачів є постійними учасниками колоквиумів. Це дає змогу підтримувати традицію, зокрема, в тому, щоб засідання не перетворювалися у формальне заслуховування доповідей, а супроводжувалися жвакими дискусіями. Власне завдяки цьому колоквиум стає своєрідною школою для його учасників, особливо для молодих учених. Саме тому він має притягальну силу, що і дає змогу забезпечити щорічне проведення зустрічей слов’янознавців.

Володимир ЧОРНИЙ